

Adoptată la Forumul Seniorilor - o platformă pentru schimbare, Bălți, 2024

Noi, cei 160 de participanți la Forumul Seniorilor, reprezentând Grupurile de Inițiativă ale Seniorilor din 12 raioane ale Republicii Moldova,

Recunoscând importanța și rolul activ al seniorilor în societate,

Preocupându-ne de problemele cu care se confruntă seniorii din R. Moldova,

Dorind promovarea și protejarea drepturilor și intereselor seniorilor,

Adoptăm prezenta Rezoluție:

În Republica Moldova, populația vârstnică reprezintă o proporție semnificativă a locuitorilor. Conform Biroului Național de Statistică, în 2023, aproximativ 24% din populație avea vârsta de peste 60 de ani¹. Rata sărăciei absolute pentru persoanele între 50-59 de ani era de 26,2% în 2019², iar pentru cei peste 65 de ani a crescut la 41,1%. Un număr semnificativ de vârstnici din Republica Moldova se confruntă cu sărăcie, malnutriție, izolare socială și lipsa accesului la servicii esențiale, ceea ce afectează calitatea vieții lor atât din punct de vedere fizic, cât și psihologic.

Studiul Generații și Gen (2020)³ relevă că doar 3% dintre vârstnici participă lunar la activități comunitare. Deși inițiativele și asociațiile seniorilor au devenit mai active, participarea scăzută este cauzată de dificultăți financiare, sănătate precară și infrastructură neadaptată. În 2020, Indicele de Îmbătrânire Activă pentru Moldova⁴ a fost de 28,6 puncte din 100, o creștere modestă față de 2016 (27,1 puncte). Mai puțin de o treime din persoanele peste 55 de ani beneficiază de o îmbătrânire activă și sănătoasă.

În acest sens, autorităților din Republica Moldova, solicităm:

1. Asigurarea unui nivel adecvat de asistență medicală și socială prin dezvoltarea și furnizarea programelor eficiente pentru îngrijirea și suportul vârstnicilor.

Propunem următoarele măsuri:

- 1) Suplimentarea anuală a listei medicamentelor compensate cu medicamente esențiale pentru afecțiunile cronice specifice vârstnicilor și informarea populației despre medicamentele incluse în această listă;
- 2) Alocarea unui asistent medical comunitar în fiecare localitate, care să monitorizeze starea de sănătate a vârstnicilor și să le ofere asistență medicală preventivă;
- 3) Asigurarea gratuită a cărucioarelor, aparatelor auditive, protezelor dentare și a altor echipamente medicale necesare pentru toți vârstnicii cu dizabilități;
- 4) Dublarea numărului de vizite medicale la domiciliu contractate de CNAM pentru a asigura accesul tuturor vârstnicilor la îngrijiri medicale;
- 5) Asigurarea disponibilității medicamentelor compensate direct în cabinetele medicilor de familie din localitățile fără farmacii;

¹ https://statistica.gov.md/ro/varstnicii-in-republica-moldova-in-anul-2022-9578_60729.html

² https://statistica.gov.md/ro/nivelul-saraciei-in-republica-moldova-in-anul-2019-9442_49902.html

³ Studiul Generațiilor și Genurilor în Republica Moldova (2020). Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Biroul Național de Statistică (dezvoltarea eșantionului), UNFPA, NIDI-GGP (partner and data distributor)

⁴ Indexul de Îmbătrânire Activă în Republica Moldova, 2020 / Mariana Buciuceanu-Vrabie; Ministerul Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova, Centrul Cercetării Demografice. Chișinău : INCE, 2021. – 22 p. : fig., fot., tab.

- 6) Implementarea unui serviciu de livrare a medicamentelor la domiciliu pentru persoanele vârstnice imobilizate;
- 7) Asigurarea accesului la tratament sanatorial pentru fiecare vârstnic o dată la doi ani;
- 8) Acordarea serviciilor stomatologice gratuite pentru vârstnici;
- 9) Amenajarea spațiilor adiacente centrelor medicilor de familie pentru activități de menținere și reabilitare a sănătății vârstnicilor și dezvoltarea de programe de exerciții fizice și reabilitare pentru vârstnici.
- 10) Extinderea rețelei de lucrători comunitari, îngrijitori, pentru a acoperi mai eficient nevoile vârstnicilor, oferind asistență și sprijin în problemele lor sociale, de sănătate și de integrare în comunitate;
- 11) Implementarea unor programe de instruire obligatorii pentru personalul medical cu privire la drepturile persoanelor în vârstă în sistemul medical și la importanța combaterii discriminării;
- 12) Oferirea de programe de consiliere psihologică și terapie pentru a preveni și gestiona problemele de sănătate mentală;
- 13) Asigurarea accesului la mâncare caldă la prețuri accesibile pentru persoanele în vârstă cu venituri mici, prin cantine sociale sau alte forme de suport.

2. Combaterea sărăciei și a excluziunii sociale în rândul vârstnicilor.

Propunem următoarele măsuri:

- 14) Majorarea pensiilor și a ajutoarelor sociale destinate seniorilor pentru a reflecta costul real al vieții și nevoile specifice ale vârstei;
- 15) Scăderea tarifelor pentru transportul public interurban oferite persoanelor în vârstă la jumătate din prețul actual;
- 16) Scăderea tarifelor pentru serviciile de asistență juridică oferite persoanelor în vârstă care trăiesc singure la jumătate din prețul actual;
- 17) Acordarea de tichete compensatorii pentru cumpărături alimentare pentru persoanele în vârstă cu venituri mici;
- 18) Implementarea de programe de formare profesională adaptate nevoilor și abilităților seniorilor, care să le faciliteze reintegrarea pe piața muncii sau reconversia profesională;
- 19) Acordarea de stimulente fiscale companiilor care angajează seniori, cum ar fi reduceri de taxe sau contribuții sociale;
- 20) Sprijinirea seniorilor în crearea și dezvoltarea de mici afaceri prin programe de finanțare, consultanță și mentorat;
- 21) Implementarea în fiecare localitate a unor programe culturale și educaționale adaptate nevoilor și intereselor seniorilor, cu scopul de a stimula participarea activă la viața socială și comunitară;
- 22) Implementarea la nivel național a politicilor și programelor menite să faciliteze crearea și dezvoltarea comunităților prietenoase vârstei;
- 23) Subvenționarea parțială a cantinelor sociale din bugetul de stat, pentru a reduce povara financiară asupra autorităților publice locale și pentru a asigura furnizarea serviciilor alimentare la prețuri accesibile pentru vârstnicii cu venituri mici;

3. Îmbunătățirea accesului la învățare pe tot parcursul vieții pentru vârstnici.

Propunem următoarele măsuri:

- 24) Oferirea unei game variate de programe de învățare adaptate nevoilor și intereselor vârstnicilor:
 - Cursuri de alfabetizare digitală și utilizare a calculatorului.
 - Programe de dezvoltare personală și creștere a stimei de sine.
 - Cursuri de limbi străine.
 - Ateliere de arte și meșteșuguri.
- 25) Crearea spațiilor accesibile vârstnicilor în fiecare localitate, unde aceștia să poată participa la diverse programe și activități.
- 26) Furnizarea de suport logistic și financiar pentru participarea vârstnicilor la programele educaționale, inclusiv acordarea de subvenții pentru materiale didactice și transport;
- 27) Facilitarea interacțiunii sociale prin intermediul platformelor online și a rețelelor de sprijin comunitar, pentru a combate sentimentul de izolare și singurătate.

4. Promovarea implicării active a vârstnicilor în viața socială și comunitară.

Propunem următoarele măsuri:

- 28) Aprobarea și alocarea de către Guvern a fondurilor speciale în bugetele Autorităților Publice Locale destinate sprijinirii și promovării voluntariatului în rândul vârstnicilor, precum și a inițiativelor de îmbătrânire activă și sănătoasă;
- 29) Creșterea semnificativă a bugetului Ministerului Muncii și Protecției Sociale alocat programelor dedicate vârstnicilor, cu accent pe finanțarea proiectelor de implicare activă a acestora în viața socială și comunitară;
- 30) Difuzarea gratuită în mass-media locală și națională a practicilor pozitive și inspiraționale de îmbătrânire activă, oferind modele de implicare activă a vârstnicilor în viața socială și comunitară;
- 31) Publicarea unei reviste sau a unui ziar dedicată vârstnicilor, cu conținut editorial care să le ofere informații utile, să promoveze povești de succes și să faciliteze comunicarea și schimbul de experiențe între ei;

5. Protejarea drepturilor și demnității vârstnicilor.

Propunem următoarele măsuri pentru a consolida protecția drepturilor și demnității vârstnicilor:

- 32) Instituirea unor mecanisme eficiente de monitorizare și raportare a cazurilor de abuz sau neglijare a persoanelor în vârstă;
- 33) Aplicarea sancțiunilor corespunzătoare pentru cei care încalcă drepturile și demnitatea vârstnicilor, în conformitate cu legislația și regulamentele existente;
- 34) Revizuirea legislației referitoare la moștenirea în caz de deces al partenerului/soțului pentru a simplifica procedurile de transmitere a bunurilor și a reduce costurile asociate;
- 35) Desemnarea în fiecare localitate a unui specialist dedicat lucrului cu vârstnicii, responsabil de coordonarea și implementarea programelor și serviciilor destinate acestora.
- 36) Îmbunătățirea securității vârstnicilor prin implementarea sistemelor de supraveghere video în comunități;

- 37) Organizarea de campanii de informare și sensibilizare pentru a promova conștientizarea și înțelegerea nevoilor vârstnicilor și a procesului de îmbătrânire;
- 38) Instituirea de consilii consultative la nivel local și național, special dedicate vârstnicilor, pentru a le oferi posibilitatea de a-și exprima opinia și de a contribui la deciziile care îi afectează direct.

Solicitările adresate autorităților Republicii Moldova completează prevederile Programului Național de Îmbătrânire Activă 2023-2027, Strategia națională „Sănătatea 2030” și Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”. Suntem convinși că implementarea acestor măsuri va contribui semnificativ la îmbunătățirea calității vieții vârstnicilor din Republica Moldova, asigurându-le un trai decent, demn și incluziv.